

ПОЛОЖЕННЯ **про дуальну форму здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю**

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає підстави, умови та порядок здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою у закладах позашкільної та загальної середньої освіти (далі - заклади освіти).

2. Дуальна форма здобуття позашкільної освіти за лісівничим профілем (далі - дуальна форма здобуття освіти) - спосіб здобуття позашкільної освіти, що передбачає поєднання навчання осіб (далі - здобувачі освіти) у закладах освіти з навчанням на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України (далі - суб'єкти господарювання) для набуття відповідних компетентностей з лісознавства та лісівництва на основі договору про здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою.

3. Завданням дуальної форми здобуття освіти є забезпечення відповідності якості позашкільної освіти лісівничого профілю вимогам ринку праці з урахуванням поточних і перспективних потреб суб'єктів господарювання лісової галузі, а також створення кластерів дуальної освіти на базі конкурентоспроможних закладів освіти та підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України.

4. У цьому Положенні терміни вжито в таких значеннях:

договір про здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою - угода, яка укладається у письмовій формі та регламентує відносини між здобувачем освіти (у разі досягнення ним повноліття), або його батьками, іншими законними представниками, закладом освіти та суб'єктом господарювання з метою організації та провадження дуальної форми здобуття освіти;

координатор дуальної форми здобуття освіти (далі - координатор закладу освіти, координатор суб'єкта господарювання) - особа, на яку покладаються обов'язки з організаційного, навчально-методичного, науково-методичного та документального супроводу дуальної форми здобуття освіти;

наставник - працівник суб'єкта господарювання, який передає набуті досвід та знання здобувачам освіти під час практичної підготовки; сприяє адаптації

здобувача освіти до можливого першого робочого місця, соціальній інтеграції у трудові колективи;

практична підготовка - частина навчальної програми, що виконується здобувачем освіти переважно на робочому місці у суб'єкта господарювання відповідно до укладеного договору про здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою;

щоденник здобувача освіти - документ, що послідовно відображає процес здобуття компетентностей початкової лісівничої освіти та результати навчання здобувача освіти за дуальною формою (далі - щоденник).

Інші терміни вжито у значеннях, наведених у Законах України [«Про освіту»](#), [«Про позашкільну освіту»](#), [«Про повну загальну середню освіту»](#) та інших нормативно-правових актах, які регулюють відносини у сфері освіти і праці.

II. Організація освітнього процесу за дуальною формою здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю

1. Дуальна форма здобуття освіти у закладі освіти організовується відповідно до навчальних програм з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку лісівничого профілю та робочих навчальних планів, які розробляються спільно із суб'єктом господарювання та затверджуються у встановленому законодавством порядку за погодженням із суб'єктом господарювання.

2. За умови здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою за рахунок коштів державного або місцевого бюджету групи з числа здобувачів освіти за дуальною формою у державних і комунальних закладах освіти створюються за наявності не менше ніж 8 та не більше ніж 15 осіб. Наповнюваність груп за умови здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою за рахунок коштів юридичних осіб регулюється рішенням керівника закладу освіти.

3. Надання робочих місць або навчально-виробничих ділянок для проходження здобувачами освіти практичної підготовки здійснюється суб'єктом господарювання з урахуванням вимог законодавства у сфері праці та позашкільної освіти і відповідно до укладених із закладом освіти договорів.

4. Інструктажі з охорони праці та техніки безпеки проводяться із здобувачами освіти відповідно до пункту 1 розділу I Правил охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості, затверджених наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 13 липня 2005 року № 119, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 22 вересня 2005 року за № 1084/11364 та Положення про учнівські лісництва, затвердженого наказом МОН України №66 від 30.01 2015 року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 березня 2015 р. за №339/26784.

5. Керівник суб'єкта господарювання або заступник керівника суб'єкта господарювання призначає координатора/координаторів суб'єкта господарювання, наставників для здобувачів освіти.

6. Керівник закладу освіти своїм наказом покладає обов'язки координатора закладу освіти на педагогічного працівника закладу освіти.

7. Початкова теоретична підготовка за дуальною формою здобуття освіти здійснюється відповідно до навчальної програми з позашкільної освіти лісівничого профілю, затвердженої у встановленому порядку.

Практична підготовка здійснюється відповідно до навчальної програми лісівничого профілю та цього Положення.

8. Після успішного завершення навчання за навчальною програмою здобувачі освіти складають в установленому порядку кваліфікаційні іспити. Оцінка компетентностей здобувачів освіти проводиться представниками закладу освіти та суб'єкта господарювання. Здобувачі освіти отримують відповідний документ про освіту згідно з Наказом МОН України N 510 від 12.07.2001 { Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства освіти і науки N 161 (z0275-03) від 24.03.2003, N 746 (z0829-09) від 12.08.2009 }, Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 6 вересня 2001 р. за N 788/5979

«Про затвердження Порядку видачі випускникам позашкільних навчальних закладів свідоцтв про позашкільну освіту».

9. Заклад освіти і суб'єкт господарювання укладають договори щодо провадження позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою.

10. Заклад освіти на підставі укладеного із суб'єктом господарювання договору щодо провадження позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою формує перелік кількості робочих місць та/або навчально-виробничих ділянок, що надаються суб'єктом господарювання для практичної підготовки здобувачів освіти.

11. Дуальна форма здобуття освіти у закладі освіти запроваджується відповідно до наказу керівника закладу освіти.

12. Договір про здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою укладають здобувач освіти (у разі досягнення ним повноліття) або його батьки, інші законні представники, заклад освіти і суб'єкт господарювання.

13. Суб'єкт господарювання розподіляє здобувачів освіти на робочі місця або навчально-виробничі ділянки виробничих підрозділів відповідно до укладених договорів про здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою та вимог навчальної програми.

14. Заклад освіти видає накази про направлення здобувачів освіти на практичну підготовку до суб'єкта господарювання, закріплює за здобувачами освіти майстра лісу, (лісничого, помічника лісничого).

15. Суб'єкт господарювання забезпечує облік виконаних здобувачем освіти робіт та оплату праці за фактично виконаний обсяг робіт згідно з установленими системами оплати праці та укладеними договорами про здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою.

16. Здобувачі освіти отримують заробітну плату або іншу грошову винагороду, інші види матеріального заохочення під час практичної підготовки на робочому місці суб'єкта господарювання відповідно до договорів про здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою.

17. Здобувач освіти веде щоденник, до якого вносяться поточні записи здобувача освіти, майстра лісу, (лісничого, помічника лісничого), наставника, координаторів дуальної форми здобуття освіти щодо виконання навчальної програми, набуття здобувачем освіти ключових і предметних (початкових професійних) компетентностей, визначених навчальною програмою, результати поточного оцінювання результатів навчання. Форма щоденника затверджується керівником закладу освіти за погодженням із суб'єктом господарювання.

18. Заклад освіти та суб'єкт господарювання беруть участь у моніторингу результатів здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю здобувачами освіти за дуальною формою.

19. Заклад освіти надає наставникам, координаторам дуальної форми здобуття освіти та іншим працівникам суб'єкта господарювання психолого-педагогічну, науково-методичну допомогу.

20. Засновник закладу освіти зобов'язаний забезпечити здобувачу освіти можливість продовжити здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю за дуальною формою у разі реорганізації чи ліквідації закладу освіти.

21. Питання щодо умов праці, запровадження і визначення розмірів надбавок, доплат, премій, винагород та інших видів матеріального і морального заохочення для наставників, створення умов для підвищення їхнього професійного рівня може передбачати своїм рішенням суб'єкт господарювання.

22. Дуальна форма здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю освіти може поєднуватися з іншими формами здобуття позашкільної освіти.

23. Фінансування здобуття позашкільної освіти лісівничого профілю освіти за дуальною формою забезпечується за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів, інших додаткових джерел фінансування, не заборонених законодавством.

Пропозиції до проєкту Положення
(Зведенюк Микола Андрійович, вчитель хімії,
керівник зразкового учнівського лісництва
Пліщинської ЗОШ I-III ступенів
Шепетівського району Хмельницької області

Дуальна освіта в шкільних учнівських лісництвах закладів освіти та лісогосподарських підприємств України

1. Дуальна освіта лісівничого спрямування як професійно-технічна виступає складовою системи освіти України і є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння юними лісівниками знаннями, уміннями і навичками в обраній ними галузі, розвиток компетентностей та професіоналізму в сфері лісогосподарської діяльності.

2. Дуальна освіта здобувається в учнівських лісництвах, які керуються в своїй діяльності основними положеннями Закону України "Про освіту" [1060-12] і Лісового кодексу України [3852-12], та гуртках «Юні лісівники» і забезпечує здобуття громадянами професії відповідно до їх покликань, інтересів, здібностей, а також дає їм можливість отримати допрофесійну підготовку. Тому така освіта повинна бути побудована на матеріалах організації й роботи учнівських лісництв, які включають: наказ про створення учнівського лісництва, договір між суб'єктами, план роботи учнівського лісництва, інструкції з БЖД та інші нормативні документи.

3. План роботи учнівського лісництва та навчальна програма гуртків юних лісівників спрямовані на еколого-натуралістичний напрям позашкільної освіти, позакласної роботи і реалізується як у гуртках так і в творчих об'єднаннях закладів освіти у контексті реформування сучасного освітнього середовища й оновлення української школи та впровадження освітянами і лісівниками у практику спільної роботи ідей лісової педагогіки.

4. У зв'язку з реформуванням освіти Програма розрахована на учнів 6-8, 9-11 класів закладів загальної середньої і гуртківців закладів позашкільної освіти. Кількісний склад вихованців гуртка - 10-12 осіб. Програма складається з урахуванням біологізації змісту освітніх програм: «Географія», «Хімія», «Фізика», «Математика», «Природознавство», «Основи екологічних знань», «Біологія», «Технології», «Здоров'я і фізична культура» Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Втілення елементів лісової педагогіки дає змогу залучити й ознайомити з

окремими темами програми учнів початкової ланки навчання, яка модернізується відповідно до проекту НУШ.

5. Метою дуальної освіти є створення умов для творчої самореалізації, духовного самовдосконалення, професійного самовизначення вихованців учнівських лісництв у процесі засвоєння базових знань із лісознавства та лісівництва, проведення дослідницької роботи.

6. Професійно-технічне навчання лісівничого напрямку передбачає формування і розвиток професійних компетентностей особистості, забезпечення її конкурентоспроможності на ринку праці та мобільності, перспектив її кар'єрного зростання впродовж життя.

7. Ефективність освітнього процесу підвищується за рахунок застосування освітніх інновацій та інформаційно-телекомунікаційних технологій, які сприятимуть активізації пізнавальної діяльності вихованців гуртка й учнівського лісництва, розвитку самостійності в опануванні знань, формуванню ключових компетентностей, посиленню позитивної мотивації навчання. Електронні освітні ресурси дадуть змогу унаочнити навчальний зміст, зокрема той, що стосується анатомії та фізіології деревних рослин, будови тканин чи природних процесів, що відбуваються в них, недоступних для спостереження у класах і кабінетах учнівських лісництв, особливості ведення лісового господарства в регіоні й у країні, умови вступу й перспективи навчання в закладах лісівничої освіти та ін.

8. Посиленню практичної спрямованості лісівничих знань сприятиме проведення з вихованцями гуртка практичних робіт на території земель ДЛФ, закріплених за учнівським лісництвом, та на територіях державних лісогосподарських підприємств; екскурсій, пошукової та науково-дослідницької роботи, залучення їх до активної участі у лісівничих і профільних еколого-натуралістичних заходах Всеукраїнського, регіонального й міжнародного рівнів (екологічних акціях, операціях, рейдах, походах, експедиціях, конкурсах, конкурсах-захистах, презентаціях, фестивалях, форумах, зльотах, зборах, конференціях, диспутах, виставках тощо).

9. Для втілення дуальної освіти лісівничого спрямування з використанням інноваційних технологій, на території школи необхідно створити матеріально-технічну базу: оформити клас (кабінет) учнівського лісництва забезпечивши його інформаційним, роздавальним та дидактичним матеріалами, закласти на УНДЗД лісовий розсадник, шкільку лісових культур, бажано також мати невеличке тепличне господарство (парники) із закритим ґрунтом. Учнівське лісництво повинно бути забезпечене навчальною та науково-популярною літературою, посудом і реактивами для проведення досліджень, інтернет-ресурсами, засобами виробництва: лопати, сапи, механізми для обробітку лісових культур тощо.

10. Якщо така база відсутня то для проведення практичних робіт бажано орендувати необхідні площі в державних лісгосподарських підприємствах. Дирекція підприємства-засновника створює умови для виконання юними лісівниками всього комплексу навчально-виробничих завдань,

11. Згідно з Правилами охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості, затвердженими Державним комітетом з охорони праці (наказ №119 від 13.07. 2005) та Правилами внутрішнього розпорядку, що діють у загальноосвітніх школах та позашкільних навчально-виховних закладах, з вихованцями учнівських лісництв та гуртків проводяться відповідні заняття. Їх організовує спеціаліст лісового господарства, відповідальний за роботу лісництва. Вихованці учнівського лісництва та гуртківці допускаються до роботи після проведення з ними інструктажу та перевірки знань з охорони праці.

12. З метою засвоєння нових знань, умінь і навичок із лісівничих предметів: основ лісництва, дендрології, лісових культур, лісового насінництва та селекції, ентомології та фітопатології, оволодіння теорією і практикою ведення лісового господарства на достатньому та високому рівнях значна увага повинна приділятися забезпеченню навчального процесу викладачами - спеціалістами лісового господарства.

13. Експериментальна й дослідницька робота вихованців учнівського лісництва проводиться відповідно до угод з науковими установами, закладами вищої освіти за програмами або планами, затвердженими організаціями-засновниками.

14. Заняття гуртка проводиться за відповідними програмами. Планування роботи учнівського лісництва повинно виконуватися із врахуванням вивчення теоретичного матеріалу, проведення екскурсій і практичних робіт в тісній співпраці з базовим лісгосподарським підприємством та ЗВО.

Наприклад:

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ДП «Шепетівське
лісове господарство»
_____ Володимир САСЮК
«__» вересня 2019 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Пліщинської ЗОШ
I-III ст. Шепетівської райради
_____ Алла ПІДГОРОДЕЦЬКА
«__» вересня 2019 року

План роботи

учнівського лісництва Пліщинської ЗОШ I-III ст.

на 2019-2020 навчальний рік

№ з/п	Зміст роботи	Терміни виконання	Відповідальні особи
----------	--------------	----------------------	------------------------

1	Організаційний збір. Відбір слухачів МЛА. Поняття про ліс та його компоненти. Організація фенологічних спостережень	Вересень	Директор школи, кер. учн. л-ва.
2	Рекреаційне та народногосподарське значення лісу.	Вересень	Кер.учн. л-ва.
3	Засідання Ради учнівського лісництва. Обговорення планів співпраці із ЗВО, науково-дослідницькими установами.	Один раз у квартал	Кер. та Рада учн. л-ва.
4	Біоценоз лісу, його охорона. Підготовка до святкування Дня працівника лісового господарства України.	Вересень	Лісничий учн. л-ва, кер. уч. л-ва, вихованці л-ва.
5	Вітання працівників базового лісгосподарського підприємства з професійним святом у ЗМІ та на виробництві.	Третя неділя вересня.	Вихованці учн. лісництва.
6	Участь у Всеукраїнському зльоті уч. л-в. Стаття в ЗМІ.	Вересень	Кер., вих. учн. л-ва.
7	Заготівля лікарської сировини та кормів для підгодівлі тварин взимку	Вересень-жовтень	Кер., вихованці учн. л-ва, майстер лісу.
8	Збір насіння деревних та кущових видів рослин для поповнення колекції і забезпечення насінням базового лісгосподарського підприємства. Заготівля лікарської сировини.	Кінець вересня-друга декада жовтня	Вихованці учн. л-ва, інженер охорони та захисту лісу.
9	Вивчення видового складу фауни та флори лісу. Випуск стінгазети до батьківських зборів на тему «Щоб ліс зростав на радість людям».	Жовтень	Лісничий, мисливство знавець, редколегія стінгазети учн. л-ва.
10	Правила поведінки в лісових масивах. Створення лісових культур (посадка лісу) за замовленням базового лісгосподарського п-ва.	Осінь, весна	Кер. та вихованці учн. л-ва, інженер лісових культур.

11	Участь у обласній науково-практичній конференції (секція лісового та сільського г-ва)	Жовтень	Кер., вихованці учн. л-ва.
12	Способи захисту лісу від пожеж, ерозії ґрунтів, шкідників і хвороб. Проведення фенологічних спостережень, пошукової та науково-дослідницької роботи за завданнями науковців.	Жовтень. Протягом року	Кер. та вихованці учн. л-ва, інженер захисту лісу.
13	Догляд за культурами в лісорозсаднику, теплицях. Збір гербарного матеріалу сіянців 1-2 років.	За замовл. базового л-г п-ва.	Кер. та вихованці учн. л-ва, майстер лісорозсадника.
14	Експерсії до осіннього лісу з метою моніторингу поширення орнітофауни.	Жовтень-листопад	Кер. та вихованці учн. л-ва.
15	Експерсія в Музей лісу. Створення фотостенду. Підготовка науково-дослідницьких робіт до участі у конкурсах-захистах МАН.	Листопад	Кер. та вихованці учн. л-ва.
16	Участь у I етапі конкурсу-захисту робіт МАН.	Листопад-грудень	Кер. та вихованці учн. л-ва.
17	Виготовлення та розвішування годівниць для птахів.	Листопад - грудень	Кер. та вихованці учн. л-ва.
18	Участь в операції «Збережемо ялинку» та в конкурсі «Замість ялинки - зимовий букет».	Друга-третя декада грудня.	Фахівці лісоохорони, кер. і вихованці учн. л-ва.
19	Підгодівля тварин взимку. Випуск стінгазети.	Грудень-березень	Кер. та вихованці учн. л-ва, егер.
20	Основи лісознавства. Ліс як географічне явище.	Листопад-січень	Кер учн. л-ва.
21	Опрацювання методики виготовлення колекції деревини.	Листопад-січень	Кер. та вихованці учн. л-ва, науковці ЗВО
22	Лісові культури. Вегетативне та штучне лісовідновлення.	Лютий-березень	Кер учн. л-ва, інженер лісових культур.

23	Ліс і ґрунт. Характеристика найпоширеніших типів ґрунтів.	Березень.	Кер учн. л-ва.
24	Підготовка до Дня зустрічі птахів. Виготовлення та розвішування шпаківень.	Березень.	Кер. та вихованці учн. л-ва.
25	Участь у акціях «Майбутнє лісу в твоїх руках», «Міжнародний день лісу», «День Землі», «До чистих джерел». Посадка лісових культур, озеленення населених пунктів, берегів річок та водойм тощо.	Березень-травень	Кер. та вихованці учн. л-ва, лісничий, інженер лісових культур.
26	Підведення підсумків акції «Майбутнє лісу в твоїх руках». Випуск стінгазети. Вечір відпочинку.	Квітень	Кер. та Рада учн. л-ва, головний лісничий базового л-г п-ва.
27	Екскурсія до весняного лісу з метою моніторингу антропогенного впливу на рослинність і тваринний світ.	Квітень	Кер. та вихованці учн. л-ва.
28	Участь в обласному зльоті юннатів. Презентація науково-дослідницьких робіт учн. л-ва.	Квітень	Кер. та вихованці учн. л-ва.
29	Робота на станціях екологічної стежки «У барвистім дивосвіті»: оновлення аншлагів, прибирання від сміття і захаращень. Підготовка екскурсиводів. Заготівля лікарської сировини	Березень-травень	Кер. та вихованці учн. л-ва.
30	Прибирання від захаращень заповідного урочища «Адамові Займисько». Заготівля лікарської сировини.	Квітень-травень	Кер. та вихованці учн. л-ва.
31	Розселення і облаштування мурашників. Спостереження сигнальних постів за лісовими масивами, полезахисними лісо-смугами, плодовими садами з	Квітень-травень	Кер. та вихованці учн. л-ва, лісничий.

	метою попередження лісових пожеж та виявлення шкідників.		
32	Догляд за лісовими культурами, розсадниками, теплицями.	Квітень-травень	Кер. та вихованці учн. л-ва, інженер лісових культур.
33	Догляд за дендропарком: а) ремонт; б) обкопування і підбілювання дерев плодового саду.	Березень-квітень.	Кер. та вихованці учн. л-ва.
34.	Перегляд відеофільмів на лісівничу та природоохоронну тематику. Підсумкова виставка робіт вихованців учнівського лісництва. Випуск стінгазети. Лісові вечорниці.	Травень	Кер. та вихованці учн. л-ва, лісничий базового ДП.
35	Звітні збори. Підведення підсумків роботи учнівського лісництва за 2019-2020 н.р. Планування роботи учн. л-ва на наступний навчальний рік.	Травень	Кер. та вихованці учн. л-ва, керівники та фахівці базового л-го п-ва.

План роботи учнівського лісництва обов'язково завчасно погоджується з керівництвом базового лісгосподарського підприємства.

15. Для оптимального планування виконання практичних робіт складається технологічна карта.

16. Під час проведення практичних робіт перевіряється об'єм та якість виконання завдань кожним учасником.

17. Керівництвом базових лісгосподарських підприємств вживаються заходи щодо морального та матеріального стимулювання юних лісівників, фахівців лісового господарства та педагогічних працівників, які беруть участь в організації роботи учнівського лісництва.

18. Для перевірки професійної підготовки учасників навчального процесу створюється комісія із директорів шкіл, керівників базових лісгосподарських підприємств, спеціалістів лісового господарства, науковців, приватних підприємців, які працюють в галузі лісгосподарського комплексу.

19. Атестація випускників - вихованців учнівських лісництв по спеціальності «Лісове господарство» проводиться у формі тестування і захисту довготривалих проектів або науково-дослідницьких робіт МАН (МЛА) та завершується врученням документа встановленого зразка державного рівня. Вихованцям учнівського лісництва та гуртківцям, які

виявили особливі здібності в галузі лісівництва, видається характеристика-рекомендація для вступу у вищі навчальні заклади лісівничого профілю.

Перелік лісівничих професій

Лісник, лісокультурниця, оператори сушарок, теплиць, працівник розсадника, тепличного господарства, стропальник, штабелювальник, приймальник-заготівельник лікарської сировини, робітник складу, деревообробного цеху, продавець спеціалізованого магазину тощо.